Javno trgovačko društvo

Devčić, Gordana

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic Nikola Tesla in Gospić / Veleučilište Nikola Tesla u Gospiću**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:107:747250

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Polytechnic Nikola Tesla in Gospić - Undergraduate thesis repository

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Gordana Devčić

JAVNO TRGOVAČKO DRUŠTVO

PUBLIC COMPANY

Završni rad

Gospić, 2016.

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Poslovni odjel

Stručni studij ekonomika poduzetništva

JAVNO TRGOVAČKO DRUŠTVO

PUBLIC COMPANY

Završni rad

MENTOR

dr. sc. Vlatka Ružić, dipl. oec.

STUDENT

Gordana Devčić

MBS: 2962000450/11

Gospić, 2016.

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

Prilog 1.

POSLOVNI odjel

Gospić, 01.06. 2016.

ZADATAK

za završni rad

Pristupniku GORDANI DEVČIĆ MBS: 2962000450/11

Studentu stručnog studija EKONOMIKE PODUZETNIŠTVA izdaje se tema završnog rada pod nazivom

JAVNO TRGOVAČKO DRUŠTVO

Sadržaj zadatka :

OSNIVANJE DRUŠTVA

POVIJESNI RAZVOJ

ČLANSTVO I TEMELJNE OBVEZE ČLANOVA

PRAVNI ODNOSI ČLANOVA DRUŠTVA

PRESTANAK DRUŠTVA; ISTUPANJE ČLANOVA IZ DRUŠTVA

Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Mentor: DR.SC. VLATKA RUŽIĆ (ime i prezime) zadano: 01.06.2016 (nadnevak), (potpis)

Pročelnik odjela: DR.SC. VLATKA RUŽIĆ (ime i prezime) predati do: 30.09.2016 (nadnevak), (potpis)

Student: GORDANA DEVČIĆ (ime i prezime) primio zadatak: 01.06.2016 (nadnevak), Gordana Devčić (potpis)

Dostavlja se:

- mentoru
- pristupniku

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom **Javno trgovačko društvo** izradila samostalno pod nadzorom i uz stručnu pomoć mentora dr.sc. Vlatke Ružić.

Gordana Devčić

Gordana Devčić

SAŽETAK

Tema ovoga rada odnosi se javno trgovačko društvo. Početak rada polazi od poglavlja „Uvod“ i „Osnivanje“ u kojima se iznose definicije trgovačkog i javnog trgovačkog društva te njegov povijesni razvoj i temeljna obilježja. Treći dio predstavlja osvrt na sastavni dio trgovačkog društva: članove. Ovdje se navode načini stjecanja članstva, njihov pravni odnos, naknade izdataka te posljedice zakašnjenja. „Temeljne obveze članova“ je opširno četvrto poglavlje u kojemu su navedene obveze, opisuje se vođenje poslova društva te njihov opseg, ovlasti za vođenje poslova i potom oduzimanje i otkaz istih. Peto poglavlje „Pravni odnosi članova društva prema trećima“ govori o prisilnim odredbama i ovlastima članova te načinima na koje snose obveze. U šestom dijelu navedeni su razlozi za prestanak društva i posljedice do kojih dolazi nakon istupanja iz društva. Pred kraj, po logičnom slijedu, detaljno se govori o likvidaciji i zastari, dok se na samom kraju donosi zaključak o javnom trgovačkom društvu.

Ključne riječi: Javno trgovačko društvo, članovi, društveni ugovor, pravni odnosi, obveze, likvidacija.

ABSTRACT

The main topic of this paper is public company. At the beginning of the paper there are two chapters “Introduction” and “The establishment” which include not only the definitions of trading company and public company but also its historical development and some basic features. The third part of the paper refers to the integral part of the company: the members. Some key points here are modes of membership, their legal relation, compensation costs and consequences of delay. The fourth chapter “Basic obligations of the members” is rather extensive since it depicts those obligations including a description of the management of the company its methods and scope, the authority for business conduction and finally the seizure and the cancellation of the same. The fifth chapter “Legal Relations of the Members Towards the Third Parties” refers to compulsory provisions, members’ privileges and the ways they bear the obligations. The sixth chapter outlines the reasons for the termination of the company as well as the consequences of withdrawal. Towards the end, in a logical sequence, the liquidation and the statute of limitations are mentioned. Finally, there is a conclusion which documents some personal findings about public company.

Key words: a public company, members, social contract, legal relations, obligations, liquidation.

SADRŽAJ

1. UVOD 1
2. OSNIVANJE 2
2.1. POVIJESNI RAZVOJ JAVNOG TRGOVAČKOG DRUŠTVA 2
2.2. PRIMJENA PROPISA O ORTAŠTVU 6
3. ČLANOVI 7
3.1. PRAVNI ODNOSI IZMEĐU ČLANOVA 7
3.2. NAKNADA IZDATAKA I ŠTETE 9
3.3. POSLJEDICE ZAKAŠNJENJA 9
4. TEMELJNE OBVEZE ČLANOVA 10
4.1. VOĐENJE POSLOVA DRUŠTVA 11
4.2. NAČIN I OPSEG VOĐENJA POSLOVA 12
4.3. OVLASTI ZA VOĐENJE POSLOVA. PROKURA 12
4.4. ODUZIMANJE I OTKAZ OVLASTI ZA VOĐENJE POSLOVA 14
5. PRAVNI ODNOSI ČLANOVA DRUŠTVA PREMA TREĆIMA 17
6. PRESTANAK DRUŠTVA I ISTUPANJE ČLANOVA IZ DRUŠTVA 20
7. LIKVIDACIJA 25
8. ZASTARA 28
9. ZAKLJUČAK 29
10. LITERATURA 31

1. UVOD

Trgovačko društvo svojstvo pravne osobe stječe upisom u sudski registar, a gubi svojstvo pravne osobe brisanjem toga društva iz sudskog registra. (čl. 4. ZTD-a).

Trgovačka društva se klasificiraju u dvije temeljne skupine (Ćesić, 2007, str. 1):

1. društva osoba – čiji su oblici: javno trgovačko društvo (j.t.d.), komanditno društvo (k.d.) i gospodarsko interesno udruženje (GIU);
2. društva kapitala – čiji su oblici: dioničko društvo (d.d.) i društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) (čl. 2. i 3. ZTD-a).

Društvo se osniva društvenim ugovorom. Trajno je i samostalno te su za postojanje društva potrebne barem dvije osobe. Javno trgovačko društvo je pravni oblik za mala i srednja društva te u nastavku rada donosim detaljniji uvid u njegove sastavnice i djelovanje (Ćesić, 2007, str. 21).

2. OSNIVANJE

Javno trgovačko društvo je trgovačko društvo u koje se udružuju dvije ili više fizičkih ili pravnih osoba zbog trajnog obavljanja djelatnosti pod zajedničkom tvrtkom, a svaki član društva odgovara vjerovnicima društva neograničeno solidarno cijelom svojom imovinom(čl. 68. st. 1. ZTD-a). Ako ZTD-om nije drugačije propisano, na javno trgovačko društvo primjenjuju se propisi kojima se uređuju obvezni odnosi u ortaštvu (čl. 69. ZTD-a)(Ćesić, 2007, str. 21).

Javno trgovačko društvo je pravni oblik društva pogodan za manje obiteljsko poduzetništvo, udruživanjem rada i kapitala uz osobni angažman i neograničenu osobnu odgovornost za obveze društva. ZTD ne utvrđuje minimalni iznos kapitala, jer osobna odgovornost članova zamjenjuje postojanje temeljnog kapitala. Nisu predviđeni organi društva, a pitanja poslovanja uređena su društvenim ugovorom. Društveni ugovor temeljni je konstitutivni akt javnog trgovačkog društva (Ćesić, 2007, str. 21).

2.1. Povijesni razvoj javnog trgovačkog društva

Javno trgovačko društvo potječe još iz srednjeg vijeka. Razvoj društava uopće počeo je s društvima osoba, prvi značajni trgovački oblik društava bilo društvo iz te skupine društava nastavljeno na ortaštvo nastalo u sjevernoj Italiji. U njemu se nastojalo spojiti rad, kapital i rizici u zajednicu više poduzetnika. Potječe od društva koje se zvalo compagnia nastalo kad su nakon smrti oca obitelji poslove nastavljali njegovi sinovi. Poslije su u to društvo ulazile i osobe koje nisu pripadale obiteljskom krugu.

U Hrvatskoj je javno trgovačko društvo bilo uređeno hrvatskim Trgovačkim zakonom iz 1875.g. (Barbić, 2002, str. 327-328).

Naziv „javno“ nastao je da se označi da se radi o društvu u kojem su prema vani poznati svi članovi za razliku od trajnog društva. Dodatak „trgovačko“ označuje razliku od ortaštva, koje je društvo građanskog prava (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 96).

Javno trgovačko društvo može nastati preoblikovanjem nekog drugog tipa društva i osnivanjem. U oba slučaja javno trgovačko društvo nastaje s danom upisa u sudski registar.

Društvo se osniva društvenim ugovorom. Prijavu za upis u sudski registar podnose svi članovi (osnivatelji) društva te joj prilažu društveni ugovor i druge isprave na koje se ona poziva (čl. 70. st. 2. ZTD-a)(Ćesić, 2007, str. 21).

Prijava za upis u sudski registar mora sadržavati (Ćesić, 2007, str. 21):

- tvrtku
- sjedište
- predmet poslovanja društva
- ime, prezime i prebivalište, odnosno tvrtku i sjedište svakog člana društva osnivatelja
- ime osoba ovlaštenih zastupati društvo i njihove ovlasti (čl. 70. st. 1. ZTD-a).

U sudski registar upisuju se:

- podaci iz prijave
- promjene društvenog ugovora
- promjenu tvrtke i sjedišta
- promjenu predmeta poslovanja
- stupanje novog člana u društvo prestanak članstva u društvu
- promjene ovlasti za zastupanje (čl. 70. st. 3. ZTD-a).

Temeljna obilježja javnog trgovačkog društva jesu (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 97-99):

1. **Osnivanje i društveni ugovor.** ZTD ne govori o nastanku društva, ali kako se u članku 71. st. 1. ZTD-a navodi da se pravno odnosi između članova uređuje društvenim ugovorom, to će on biti temeljni akt pri osnivanju javnog trgovačkog društva. Na društvenom ugovoru temelje se odnosi između članova, pa javno trgovačko pravo nema statut.
2. **Trajnost.** Javno trgovačko društvo mora biti osnovano kao trajno društvo, a ne s nakanom obaviti jedan ili nekoliko poslova (čl. 1. st. ZTD-a).
3. **Svojstvo trgovca.** Društvo je trgovac, po svom obliku, tj. ono ne mora obavljati gospodarsku djelatnost (čl. 2. st. 5., u svezi s čl. 68 st. 1. ZTD-a).
4. **Samostalnost.** „Samostalno“obavljanje gospodarske djelatnosti (čl. 1.st. 1. ZTD) jest također uvjet da bi ovo društvo bilo trgovačko. Ono je subjekt privatnog a ne javnog prava. Naime, država donosi propise po kojima se društva osnivaju, spajaju, prestaju itd., ali se ne miješa u obavljanje njihovih djelatnosti.
5. **Pravna osobnost.** Javno trgovačko društvo hrvatskog prava je pravna osoba (čl. 2. st. 1. i 2. ZTD-a). Naše pravo prihvatilo je stajalište da su sva trgovačka društva pravne osobe.
6. **Upis u sudski registar.** Javno trgovačko društvo stječe svojstvo pravne osobe upisom u sudski registar, a gubi ga brisanjem iz tog registra (čl. 4. st. 2. ZTD-a).
7. **Zajednička tvrtka.** Javno trgovačko društvo mora raditi, „pod zajedničkom tvrtkom“ (čl. 11. do 31., osobito čl. 13. st. 2. toč. 1., te čl. 68. st. 1. i čl. 70. ZTD-a).
8. **Odgovornost društva.** Javno trgovačko društvo kao pravni subjekt može tužiti i biti tuženo i općenito biti strankom u raznim postupcima. Ono odgovara za obveze cijelom svojom imovinom (čl. 9. st. 1. ZTD-a).
9. **Odgovornost članova.** Svaki član javnog trgovačkog društva odgovara vjerovnicima društva za obveze društva osobno, solidarno i neograničeno cijelom svojom imovinom (čl. 10. st. 1 i čl. 68. st. 1. ZTD-a). U unutarnjim odnosima između članova može se ustanoviti i drukčija odgovornost, npr. može se ugovoriti ograničenje odgovornosti pojedinog člana i na visinu uloga. Članovi društva mogu između sebe ograničiti odgovornost i za pojedini posao. Takva interna ograničenja ne vrijede u odnosima prema vani, tj. prema vjerovnicima društva.

10. **Fizička i pravna osoba.** Članom društva može biti svaka fizička ili pravna osoba (čl. 68. st. 2. ZTD-a). Fizička osoba kao član društva ne mora imati svojstvo trgovca, ali ga ima društvo.
    - Trgovačka društva članovi javnog trgovačkog društva moraju biti upisana u sudski registra, a to odgovarajuće vrijedi i za druge pravne osobe.
    - Isto tako tajno društvo ne može biti članom javnog trgovačkog društva
    - Maloljetne ili poslovno nesposobne fizičke osobe mogu biti članovima društva, ali im je za članstvo potrebno odobrenje skrbnika.
11. **Društvo osoba (personalno društvo).** Javno trgovačko društvo je društvo osoba (personalno društvo čl. 2. st. 3. ZTD-a), pa su za osnivanje društva potrebne barem dvije osobe (čl. 68. st. 1. ZTD-a). Članovi društva prvenstveno se angažiraju u društvu svojom osobnošću, svojim sudjelovanjem u poslovanju i upravljanju društva, s posebnom odgovornošću za obveze društva i to ne samo ulogom u društvu, nego i imovinom koju imaju izvan društva. Imovina članova u društvu i izvan društva nije strogo odijeljena. Taj se tip društva osniva kada su za postojanje društva važnije osobe i njihova odgovornost za obveze društva od uloženog kapitala.
12. **Sredstva osnivanja.** Osnivačka sredstva sastoje se od uloga članova osnivača, i mogu biti u novcu, stvarima, pravima, radu, drugim uslugama i dobrima (čl. 72. st. 2. ZTD-a). Ulog može biti sve što ima vrijednost za društvo.

    ZTD ne utvrđuje minimalnu svotu kapitala jer to za javno trgovačko društvo nije važno. Članovi društva za obveze društva osobno odgovaraju.
13. **Imovina društva.** Društvo ima imovinu koja nastaje uplatom uloga i poslovanjem društva i ona se ne upisuje u sudski registar (čl. 70. st. 1. ZTD-a).

    Imovina javnog trgovačkog društva je imovina društva. Prema trećima društvo odgovara svom svojom imovinom (čl. 9. st. 1. ZTD-a), a uz društvo i njegovi članovi (čl.10. st. 1. ZTD-a). Član društva ne može raspolagati svojim udjelom u društvu bez suglasnosti drugih članova (čl. 90. ZTD-a). Promjena u članstvu vezana je za suglasnost svih ostalih članova.
14. **Uređenje unutarnjeg odnosa i odnosa prema vani**. Unutrašnji odnosi u društvu uređuju se na načelima ugovorne slobode članova, te su odredbe o tim odnosima dispozitivne naravi (čl. 71. Do 89. ZTD-a), dok su odredbe koje uređuju odnose prema

vani većinom prisilne naravi, prije svega zbog zaštite interesa trećih (čl. 90. Do 96. ZTD-a).

15. **Nepostojanje organa**. Za društvo nisu predviđeni organi jer su temeljna pitanja postojanja i poslovanja društva uređena društvenim ugovorom, a o konkretnim aktivnostima članovi se dogovaraju tijekom poslovanja. Članovi društva ovlašteni za vođenje poslova ni kod pojedinačnog ni kod skupnog poslovodstva ne čine u pravilu posebno tijelo društva.
16. **Gospodarska svrha**. Javno trgovačko društvo je tipičan pravni oblik za mala i srednja društva, koja su idealna kombinacija uloga kapitala, rada i sigurnosti za ispunjenje obveza prema trećima zbog neograničene odgovornosti članova.

2.2. Primjena propisa o ortaštvu

Ako ovima Zakonom nije drugačije propisano, na javno trgovačko društvo primjenjuju se propisi kojima se uređuju obvezni odnosi u ortaštvu (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 99).

Zakoni koji uređuju obvezne odnose uređuju ugovor o ortaštvu (ugovor građanskog prava), tj. ugovor kojim se dvije ili više osoba obvezuju da će bez stvaranja novog subjekta ostvariti neki zajednički cilj udružujući svoj rad i/ili imovinu. Imovinu ortaštva čine ulozi ortaka i imovina stečena tijekom poslovanja ortaštva. Ona predstavlja zajedničku imovinu ortaka. Njihova imovina koja nije unijeta u zajedničku imovinu, predstavlja posebnu, od zajedničke imovine odvojenu imovinu (čl. 638. Zakona o obveznim odnosima)(Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 101).

3. ČLANOVI

Javno trgovačko društvo mora imati najmanje dva člana, a to može biti svaka fizička i pravna osoba.

Članstvo se može steći (Ćesić, 2007, str. 22):

- nastankom javnog trgovačkog društva – pri čemu članstvo stječu njegovi osnivatelji
- pristupanjem društvu – novi član ne može u društvo ako se s time ne suglase svi članovi društva. O ulasku u društvo sklapa se ugovor između osobe koja želi postati član i svih članova društva
- prijenosom udjela na novog člana – s prijenosom udjela moraju se suglasiti svi članovi društva, osim ako drugačije nije predviđeno društvenim ugovorom. Članstvo se prenosi ustupom, za što je potreban ugovor između člana koji prenosi svoj udio i osobe kojoj se udio prenosi
- sveopćim sljedbeništvom, tj. nasljeđivanjem umrlog člana fizičke osobe ili statusnom promjenom pravne osobe – samo ako je tako predviđeno društvenim ugovorom

3.1. Pravni odnosi između članova

Pravni odnosi između članova društva uređuju se društvenim ugovorom, a odredbe ZTD-a primjenjuju ako članovi svoje odnose u društvu drugačije ne urede društvenim ugovorom (Ćesić, 2007, str. 22).

Pravni odnosi između članova određuju unutarnje odnose u društvu kao što su pitanja imovine, unutarnje organizacije poslovanja, međusobna prava i obveze, pozornost člana i sl.

Za međusobne pravne odnose članova javnog trgovačkog društva mjerodavan je društveni ugovor (čl. 71. st. 1. ZTD-a).

Društveni ugovor je ugovor između dviju ili više osoba kojim suugovaratelj utvrđuje svoje odnose u svezi s osnivanjem nekog društva. Često se društvenim ugovorom uređuju i međusobni odnosi članova nakon što je društvo osnovano. Ako trgovačko društvo ne mora imati statut sva temeljna pitanja društva moraju se urediti društvenim ugovorom (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 106).

Članovi javnog trgovačkog društva imaju potpunu slobodu svoje unutarnje odnose urediti onako kako im najviše odgovara, razumije se sukladno okvirima danog pravnog poretka i prirodi javnog trgovačkog društva. Odnosi između članova ne tiču se trećih osoba.

Zakonske odredbe o odnosima između članova društva koncipirane su tako da uravnotežuju interese svih članova, vodeći računa da se radi o društvu kod kojega je od svih društava najistaknutija uloga članova u vođenju poslova društva.

Ako nije drugačije ugovoreno, članovi društva moraju unijeti jednake uloge. Član može u društvo uložiti novac, stvari, prava, rad i druge usluge ili dobra (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 107).

Zapravo, ulog može biti sve što ima vrijednost za društvo, npr. obavljanje određenih poslova, kao što su „vođenje knjiga“, obavljanje tehničkog nadzora u tvornici društva i sl., zatim „dobro ime“ (good-will) koje član uživa u poslovnom svijesti, kreditna sposobnost i sl.

Vrijednost nenovčanog uloga članovi sporazumno određuju u novcu (čl. 72. st. 2. ZTD-a). O tome koliki je ulog pojedinog člana često ovise i druga njegova prava i obveze. Ulogom član ne može raspolagati, ulozi postaju imovina društva kao pravne osobe. Ako društvo ne može postojati bez uloga, odnosno bez njegovog povećanja ili dopune, a povećanju odnosno dopuni nema mjesta, to može biti razlogom prestanka društva. Imovina društva ne upisuje se u sudski registar (čl. 70. st. 1. ZTD-a). Član društva nije dužan povisiti prvobitno dogovoreni ulog, niti ga dopuniti ako se on smanji zbog gubitka društva (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 108).

3.2. Naknada izdataka i štete

Ako član društva učini za društvo troškove za koje se prema okolnostima može uzeti da su potrebni ili ako neposredno zbog obavljanja poslova društva ili zbog opasnosti koja je s time povezana (putne troškove, plaćanje dugova društva i sl.), pretrpi štetu, društvo mu je dužno to nadoknaditi (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 109).

Na novac utrošen za plaćanje troškova kao i za zadatke nastale pričinjenom štetom, društvo mora članu platiti kamate od dana troška do dana dok mu se ne nadoknade (čl. 73. St. 2. ZTD-a). Na ime troškova koji su potrebni pri obavljanju poslova za društvo, član ima pravo zahtijevati da mu društvo plati predujam.

Član mora društvu bez odgađanja prenijeti sve koristi koje primi od trećih osoba za vođenje poslova društva i koje ima od vođenja poslova za društvo (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 110).

3.3. Posljedice zakašnjenja

Član koji pravodobno ne uplati novčani ulog ili koji novac primljen za društvo ne preda na vrijeme društvu ili koji za sebe neopravdano uzme novac društva ili zakasni s unosom drugih uloga, dužan je društvu platiti zakonske zatezne kamate, ako društvenim ugovorom nisu ugovorene više kamate, od dana kada je morao uplatiti ili unijeti ulog, kada je morao predati novac ili kada je novac uzeo neopravdano (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 110).

4. TEMELJNE OBVEZE ČLANOVA

Temeljne obveze člana javnog trgovačkog društva su (Ćesić, 2007, str. 22-23):

- unijeti ulog u društvo – ako nije drugačije ugovoreno, članovi društva moraju unijeti jednake uloge (čl. 72. st. 1. ZTD-a). Ulog se može sastojati u novcu, stvarima, pravima, radu i drugim uslugama ili dobrima. Vrijednost nenovčanog uloga članovi sporazumno određuju u novcu (čl. 72. st. 2. ZTD-a). Ako član zakasni s unosom uloga dužan je platiti zatezne kamate društvu ili nadoknaditi štetu koja prelazi iznos zateznih kamata (čl. 74. st. 1. ZTD-a). Prvotno dogovoreni ulog član nije dužan povisiti niti dopuniti ako se on smanji zbog gubitka društva (čl. 72. st. 3. ZTD-a)
- zabrana smanjenja udjela u kapitalu društva – bez suglasnosti ostalih članova ne može smanjiti svoj udio u kapitalu društva (čl. 88. ZTD-a)
- zabrana raspolaganja člana svojim udjelom – član društva ne može bez suglasnosti ostalih članova raspolagati svojim udjelom u društvu (čl. 90. ZTD-a)
- postupati s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika u ispunjenju svojih obveza (čl. 75. ZTD-a)
- zabrana konkurencije – član ne smije bez izričitog pristanka ostalih članova:

  -voditi poslove koji ulaze u predmet poslovanja društva

  -u nekom drugom trgovačkom društvu sudjelovati kao član koji osobno odgovara (čl. 76. st. 1. ZTD-a)
- prenijeti društvu bez odgađanja sve koristi koje primi od trećih osoba za vođenje poslova društva i koje ima od vođenja poslova za društvo (čl. 74. st. 1. i 2. ZTD-a)
- sudjelovanje u gubitku društva – član sudjeluje u gubitku društva temeljem istih načela prema kojima ima pravo sudjelovanja u dobiti društva

Što se posljedica nedopuštene konkurencije tiče društvo može zahtijevati od člana (Ćesić, 2007, str. 23):

- naknadu štete, ili
- da on poslove koje je vodio u vlastito ime prizna kao poslove sklopljene na račun društva, odnosno da društvu preda sve što je primio od poslova koje je obavio za tuđi

račun, ili da mu ustupi pravo na ono što bi trebao primiti iz takvoga posla (čl. 76. st. 2. ZTD-a).

Subjektivni rok zastare u kojemu se može postaviti ovakav zahtjev prema povreditelju je 3 mjeseca od dana kada su ostali članovi saznali za povredu, a objektivni rok zastare 5 godina od dana učinjene povrede (čl. 77. St. 3. ZTD-a). Bez obzira na navedeno, ostali članovi društva mogu Zahtijevati prestanak društva (čl. 77. st. 4. ZTD-a)

4.1. Vođenje poslova društva

Svaki član ima pravo i obvezu voditi poslove društva, iako se društvenim ugovorom vođenja poslova može prenijeti na jednoga ili na više određenih članova društva (čl. 78. st. 1. i 2. ZTD-a)(Ćesić, 2007, str. 23).

Vođenje poslova podrazumijeva pravne radnje i sve ostale aktivnosti u interesu društva koje proizlaze iz zajedničkog cilja uključujući i poslove vođenja trgovačkih knjiga, dopisivanje, promicanje društva i sl., dakle sve ono što se danas označuje kao menadžment (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 115).

Svaki član javnog trgovačkog društva ima pravo i obvezu voditi poslove (čl. 78. st. 1. ZTD-a)(Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 115).

Društvenim ugovorom može se vođenje poslova prenijeti na jednog ili više članova društva, u kojem slučaju se ostali članovi isključeni od poslovodstva (čl. 78. st. 2. ZTD-a). Nema zapreke da se društvenim ugovorom svi članovi isključe od poslovodstva i da poslove društva vodi netko treći, npr. prokurist. Član društva koji prenese poslovodstvo na nekog trećeg odgovara samo za izbor osobe na koju je preneseno vođenje poslova, a za štetu nanesenu društvu svojim nemarnim vođenjem odgovara onaj tko je nanio štetu. Drukčija je odgovornost člana za svog pomoćnika u vođenju poslova. Član odgovara kao da ga je sam vodio (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 116).

4.2. Način i opseg vođenja poslova

Dva su temeljna načina vođenja poslova:

- pojedinačni
- skupni

Iako je postavljeno opće pravilo da svi članovi imaju pravo voditi poslove društva (čl. 78. st. 1. ZTD-a), odnosno da se društvenim ugovorom vođenje poslova može prenijeti na jednog ili više članova (čl. 78. st. 2. ZTD-a), potrebno je utvrditi način vođenja poslova onih koji su na to ovlašteni.

Pojedinačno poslovodstvo – kada su svi članovi društva ili neki od njih ovlašteni voditi poslove društva na taj način da je svaki od njih ovlašten sam voditi posao. Ako se neki od članova ovlaštenih za vođenje poslova društva usprotivi poduzimanju neke radnje drugog ovlaštenog člana član mora odustati od posla (čl. 79. st. 1. ZTD-a), ako posao već nije priveden kraju.

Pravo protivljenja (pravo veta) imaju svi članovi društva ovlašteni na poslovodstvo. Ono je predviđeno kao zaštita svih članova protiv bezgranične ovlasti što je može imati pojedini član ovlašten na poslovodstvo. Različita mišljenja ovlaštenih članova o tome koje je rješenje bolje nije redovito razlog „protivljenja“.

Skupno poslovodstvo – poslovodstvo je skupno kada članovi društva kojima pripada ovlast voditi poslove društva mogu to činiti svi zajedno, tj. za poduzimanje svakog posla potrebna je suglasnost svih ovlaštenih članova (čl. 79. st. 2. ZTD-a)(Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 117-118).

4.3. Ovlasti za vođenje poslova. Prokura

Ovlast za vođenje poslova obuhvaća sve radnje koje se redovno poduzimaju u poslovanju društva (redovito poslovodstvo). Za poduzimanje radnji koje prelaze okvir

redovnog poslovanja potrebna je suglasnost svih članova (izvanredno poslovodstvo)(Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 121).

Član koji je ovlašten voditi poslove društva dužan je društvu dati potrebne obavijesti, a kada se to od njega zatraži, izvijestiti o stanju poslova i položiti račun o svome radu (čl. 80. st. 3. ZTD-a). Društvenim ugovorom može se predvidjeti da se članovi društva koji su ovlašteni voditi poslove društva moraju pridržavati uputa koje daju ostali članovi društva (čl. 80. st. 1. ZTD-a). Član može eventualno odstupiti od uputa ako s obzirom na okolnosti smatra da one nisu opravdane, ali tada mora o tome izvijestiti ostale članove društva i pričekati njihovu odluku. Član može postupiti i bez obzira na primljene upute ako bi bilo štetno da se odgađa s poslom dok ostali članovi n donesu odluku i ako smatra da bi oni odobrili njegovo postupanje, kada bi im stvarno stanje bilo poznato (čl. 80. st. 2. ZTD-a)(Ćesić, 2007, str. 24).

S obzirom na opseg ovlasti u vođenju poslova razlikujemo redovito i izvanredno poslovodstvo (Ćesić, 2007, str. 121):

1. Redovito poslovodstvo obuhvaća sve radnje koje se redovno obavljaju u poslovanju društva (čl. 81. st. 1. ZTD-a). To je npr. kupnja i prodaja robe, primanje i otpuštanje službenika, sklapanje ugovora o osiguranju i sl.
2. Izvanredno poslovodstvo je takvo koje prelazi okvir redovitog poslovanja i za poduzimanje radnji ovlaštenih članova potrebna je suglasnost svih članova, dakle i onih koji nisu ovlašteni za vođenje poslova (čl. 82. st. 2. ZTD-a). To je npr. Kupnja i prodaja nekretnina, osnivanje podružnica, prodaja vrijednosnica, prijenos imovine društva i sl.

Članovi ovlašteni za vođenje poslova društva mogu obavljati samo redovite poslove društva, dok za ostale poslove trebaju suglasnost svih članova.

Prokura u javnom trgovačkom društvu je značajna ustanova trgovačkog prava na koju se nadovezuju odgovarajuće pravne posljedice za društvo. Za davanje prokure u javnom trgovačkom društvu potrebna je „suglasnost svih članova ovlaštenih da vode poslove društva“. Prokuru može opozvati svaki član koji ima pojedinačno poslovodstvo, ali i svaki

član skupnog poslovodstva, koji inače može raditi samo zajedno s ostalima (čl. 81. st. 3.)(Ćesić, 2007, str. 121-122).

4.4. Oduzimanje i otkaz ovlasti za vođenje poslova

Na zahtjev ostalih članova društva, sud će članu oduzeti ovlast za vođenje poslova društva ako za to postoji važan razlog (čl. 82. 1. ZTD-a). Takav razlog postoji naročito u slučaju grube povrede obveze ili nesposobnosti člana da redovno vodi poslove društva (Ćesić, 2007, str. 24).

Oduzimanje poslovodstva može biti privremeno i konačno.

Privremeno oduzimanje poslovodstva sud naređuje privremenom naredbom na prijedlog i samo jednog člana, ako postoji opasnost od odgađanja (čl. 79. st. 2. ZTD-a). Ako bi zbog privremene naredbe javno trgovačko društvo ostalo bez osobe ovlaštene za vođenje poslova društva, sud će društvu postaviti zastupnika.

Konačno oduzimanje poslovodstva na tužbu svih članova donosi sud presudom koja ima konstitutivni značaj.

Ako se radi o skupnom poslovodstvu s dva člana ovlaštena za vođenje poslova društva, pa jednom bude oduzeta ovlast, preostali ovlašteni član ne može sam nastaviti poslove. Javno trgovačko društvo morat će odmah odrediti drugog člana ovlaštenog za skupno poslovodstvo (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 123).

Ako zato postoji važan razlog, član se može odreći ovlasti za vođenje poslova društva (čl. 83. st. 1. ZTD-a), član je dužan dati otkazni rok koji ostalim članovima omogućava da poduzmu sve ono što je potrebno za daljnje vođenje poslova (čl. 83. st. 2. ZTD-a). Samo iznimno, ako postoji opravdan razlog, poslovodstva se može odreći i prije isteka otkaznog roka. U slučaju da ne postoji opravdan razlog za odricanje, član je dužan društvu nadoknaditi štetu koja mu uslijed toga nastane (čl. 83. st. 3. ZTD-a)(Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 124-125).

Prava članova društva mogu se podijeliti na upravljačka prava i imovinska prava (Ćesić, 2007, str. 24).

Upravljačka prava su (Ćesić, 2007, str. 24-25)**:**

- pravo na sudjelovanje u odlučivanju u društvu – za donošenje odluka društva potrebna je suglasnost svih članova ovlaštenih da sudjeluju u odlučivanju (čl. 85. st. 1. ZTD-a). Društvenim ugovorom se može utvrditi da se odluke donose većinom glasova (čl. 85. st. 2. ZTD-a)
- pravo na obaviještenost – svaki se član može , pa i kada je isključen od vođenja poslova društva, osobno obavijestiti o poslovima društva, pregledati knjige i obaviti uvid u dokumentaciju, te za sebe sastaviti godišnja financijska izvješća (čl. 84. st. 1. ZTD-a). Ova se prava ne mogu isključiti ni ograničiti, ako postoji razlog za pretpostavku da se poslovi društva ne vode pošteno ni uredno (čl. 84. st. 2. ZTD-a)
- pravo na podizanje članske tužbe za ostvarenje svojih članskih prava.

Imovinska prava su(Ćesić, 2007, str. 25)**:**

- pravo na udio dobiti na temelju računa dobiti i gubitka, koji se utvrđuje krajem poslovne godine i koji, ako nije drugačije uređeno društvenim ugovorom, predstavlja kombinaciju dva načela:

  - kapitalnog načela – 1/3 svake tekuće godine dijeli se na članove razmjerno udjelu člana u kapitalu društva (čl. 87. st. 1. ZTD-a). Uzimaju se u obzir i promjene u visini uloga nastalih tijekom godine, i to od vremena kada su učinjene (čl. 82. st. 2. ZTD-a) i

  - personalnog načela – ostatak godišnje dobiti dijeli se na članove na jednake dijelove (čl. 87. st. 3. ZTD-a);
- pravo na nadoknadu troškova i štete koju je član pretrpio za obavljanje poslova društva i to zajedno s pripadajućim kamatama, te plaćanje predujma za obavljanje poslova (čl. 73. st. do 3. ZTD-a);
- pravo na otpremninu zbog istupa i isključenja iz društva

- pravo na udio u ostatku imovine društva nakon prestanka društva – u slučaju likvidacije , nakon što se iz imovine društva podmire obveze, predmeti koje je član dao društvu na uporabu moraju mu se vratiti, a stvari koje su unesene u društvo kao ulog unovčuju se, te se nakon toga pristupa podjeli ostatka imovine društva razmjerno njihovim udjelima u kapitalu društva (čl. 124. st. 1. ZTD-a).

5. PRAVNI ODNOSI ČLANOVA DRUŠTVA PREMA TREĆIMA

Pravni odnosi članova društva prema trećima uređeni su pretežno prisilnim odredbama ZTD-a. Član društva ne može bez suglasnosti ostalih članova raspolagati svojim udjelom u društvu (čl. 90. ZTD-a). Za obveze društva svaki član odgovara vjerovnicima cijelom svojom imovinom i solidarno s ostalim članovima društva (čl. 94. st. 1. ZTD-a). Suprotan sporazum članova društva nema učinka prema trećima (čl. 94. st. 2. ZTD-a). Ako vjerovnik društva zahtjeva od člana da mu se ispuni obvezu društva, član društva mu može staviti prigovore koje može istaći društvo i svoje osobne prigovore. Član društva može odbiti ispuniti obvezu vjerovniku, ako društvo ima pravo pobijati valjanost pravnoga posla iz kojeg proizlazi obveza čije ispunjenje vjerovnik traži (čl. 95. st. 1. I 2. ZTD-a)(Ćesić, 2007, str. 25).

Novi član koji pristupi već postojećem društvu odgovara kao i ostali članovi za obveze društva nastale prije njegovog pristupanja društvu (čl. 96. st. 1. ZTD-a). Drugačiji sporazum članova društva glede njihove odgovornosti nema učinka prema trećima (čl. 96. st. 2. ZTD-a)(Ćesić, 2007, str. 25).

Zastupanje društva može biti (Ćesić, 2007, str. 26):

- pojedinačno – ako članovi nisu ništa posebno ugovorili, svaki član može zastupati društvo (zastupnici ex lerge; čl. 96. st. 1. ZTD-a). Društvenim ugovorom može se odrediti da mogu zastupati društvo samo zajedno s prokuristom, u kom se slučaju primjenjuju odredbe o skupnom zastupanju (čl. 91. st. 3. ZTD-a).
- skupno – društvenim ugovorom može biti određeno skupno zastupanje svih članova ili skupno zastupanje nekoliko članova (najmanje dva) (čl. 91. st. 2. ZTD-a). Članovi ovlašteni za skupno zastupanje mogu ovlastiti pojedine između sebe da u ime društva poduzimaju određene poslove ili određene vrste poslova. Za izjavu volje trećih prema društvu dovoljno je da je ona izjavljena jednome od članova ovlaštenih da skupno zastupaju društvo.

Opseg ovlasti člana za zastupanje proteže se na sklapanje pravnih poslova i poduzimanje pravnih radnji pred sudom i izvan njega s time da može otuđiti i opteretiti

nekretnine te dati i opozvati prokuru (čl. 92. st. 1. ZTD-a). Ograničenje ovlasti za zastupanje ne djeluje prema trećima (čl. 92. st. 2. ZTD-a). To napose vrijedi ako se ovlast ograničava samo na određene poslove ili vrste poslova, a ako se treba ostvariti samo pod određenim okolnostima, za određeno vrijeme ili na određenome mjestu (Ćesić, 2007, str. 26).

Članu se ovlast za zastupanje može oduzeti samo sudskom odlukom po tužbi ostalih članova, ako za to postoji važan razlog (čl. 93. ZTD-a). Važnim razlogom se smatra teška povreda obveza ili nesposobnost člana da uredno zastupa društvo(Ćesić, 2007, str. 26).

Ovlast na zastupanje može se oduzeti i onda kada postoji samo jedan zastupnik. Društvo mora samo postaviti novog zastupnika, a njegovo postavljanje ne može prepustiti sudu. Oduzimanje ovlasti za zastupanje ne mora biti ujedno i oduzimanje poslovodstva i obrnuto (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 140).

Za obveze društva svaki član odgovara vjerovnicima cijelom svojom imovinom i solidarno s ostalim članovima društva. Dug društva je dug člana (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 140).

Član društva ima svoju posebnu imovinu izvan društva pa može izvan društva i nevezano uz društvo obavljati poslovnu aktivnost, pod uvjetom da ne konkurira društvu (Ćesić, 2007, str. 26).

Za privatne dugove članova, vjerovnik ne može posegnuti za imovinom društva, nego samo za imovinom izvan društva (čl. 101. ZTD-a). Član može tužiti društvo za neplaćenu isporučenu robu koju je društvo od njega kupilo, ali ne može kao vjerovnik društva tužiti društvo na udio u dobitku. Stečaj nad imovinom javnog trgovačkog društva ne dira u odgovornost člana. Izlazak člana iz društva ne oslobađa ga odgovornosti. Član koji plati dug društva može tražiti regres od društva (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 142).

Članovi javnog trgovačkog društva odgovaraju (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 142):

- osobno

- izravno (primarno)
- neograničeno
- solidarno
- akcesorno, tj. u opsegu u kojemu odgovara i društvo.

Član društva od kojeg vjerovnik društva zahtjeva ispunjenje obveze društva može staviti prigovore koje može istaći društvo, ali može staviti i svoje osobne prigovore (čl. 95. st. 1. ZTD-a)(Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 143).

Član društva može i odbiti ispuniti obvezu vjerovniku (Ćesić, 2007, str. 26):

- ako društvo ima pravo pobijati valjanost pravnog posla iz kojega proizlazi obveza čije ispunjenje vjerovnik traži i/ili
- ako se vjerovnikova tražbina može podmiriti prijebojem s dospjelom tražbinom društva (čl. 95. st. 2. i 3. ZTD-a).

Tko pristupi već postojećem društvu odgovara kao i ostali članovi prema odredbama članka 94. i 95. ovog Zakona za obveze društva nastale prije njegova pristupanja društvu (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 143). Pristupanje novog člana mora se unijeti u sudski registar i društvo ne smije prekinuti, nego mora nastaviti s poslovima nakon njegova pristupa (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 144).

6. PRESTANAK DRUŠTVA I ISTUPANJE ČLANOVA IZ DRUŠTVA

Razlozi za prestanak društva jesu (čl. 97. ZTD-a)(Ćesić, 2007, str. 26-27):

- istek vremena za koje je osnovano – ako nakon isteka tog vremena prešutno nastavi s radom, od tog se trenutka smatra društvom osnovanim na neodređeno vrijeme (čl. 100. ZTD-a).
- odluka članova društva
- pravomoćna odluka suda kojom se utvrđuje da je upis društva u sudski registar bio nezakonit
- stečaj društva. Ako je stečajni postupak otvoren, ali nije još zaključen, može se: -s vjerovnicima dogovoriti preustroj dužnika u stečaju
- obustaviti stečajni postupak na zahtjev stečajnog dužnika (čl. 112. ZTD-a).
- smrt, odnosno prestanak nekoga od članova društva, osim ako što drugo ne proizlazi iz društvenog ugovora. Kada društvo prestane zbog smrti nekoga od članova, njegov nasljednik mora ostale članove bez odgađanja izvijestiti o smrti člana, i ako postoji opasnost zbog odgađanja, mora nastaviti s poslovima ostavitelja sve dotle dok ostali članovi zajedno s njime ne odrede nešto drugo. Ostali članovi dužni su na isti način privremeno nastaviti s obavljanjem poslova koji su im povjereni, te se u tome smislu smatra da društvo i dalje postoji (čl. 103. S.t. 1. ZTD-a);
- ostvarivanje stečaja nad nekim od članova društva, tada su ostali članovi dužni na isti način privremeno nastaviti s obavljanjem poslova koji su im povjereni, te se u tom smislu smatra da društvo i dalje postoji (čl. 103. st. 2. ZTD-a);
- otkaz društvenog ugovora nekoga od članova društva – ako je društvo osnovano na neodređeno vrijeme svaki član društva može otkazati društveni ugovor samo s posljednjim danom poslovne godine uz otkazni rok od najmanje šest mjeseci koji mora isteći do toga dana (čl. 98.st. 1. ZTD-a). Ništavan je svaki sporazum kojim se isključuje pravo člana društva da otkaže ugovor ili kojime mu se otežava to pravo (čl. 98. st. 2. ZTD-a). Otkaz mora biti izjavljen svakom članu;
- otkaz vjerovnika društvu zbog člana društva – vjerovnik člana društva koji u posljednjih 6 mjeseci bezuspješno pokuša provesti izvršenje nad pokretnom imovinom

člana društva i na temelju izvršne isprave zaplijeni i prenese zahtjev za isplatom onoga što bi članu pripalo iz društva nakon što ono prestane, može otkazati društveni ugovor 6 mjeseci prije kraja poslovne godine, bez obzira na to je li društvo osnovano na određeno ili na neodređeno vrijeme. Vjerovnik može od društva zahtijevati samo ono što bi članu pripalo nakon prestanka društva (čl. 101. ZTD-a);

- Pravomoćna odluka suda na temelju tužbe nekog od članova, ako postoji važan razlog – u tom slučaju sud može donijeti odluku da društvo prestane prije isteka vremena za koje je osnovano, odnosno, ako vrijeme njegovog trajanja nije određeno, da ono prestane i bez otkaza (čl. 99. st. 1. ZTD-a). Važan razlog postoji ako koji od drugih članova s nakanom ili grubom nepažnjom povrijedi neku svoju bitnu obvezu ili ako ispunjenje takve obveze ili svrhe društva postane nemoguće ili se ta svrha već postigne (čl. 99. st. 2. ZTD-a). Tužba se mora podići protiv svih ostalih članova društva (čl. 99. st. 4. ZTD-a).

Nastane li koji od razloga za prestanak društva, članovi su dužni sudu podnijeti prijavu za upis razloga za prestanak društva u sudski registar, osim ako ono prestaje zbog toga što se nad njim provodi stečajni postupak (čl. 111. st. 1. ZTD-a). Ima li smrt člana za posljedicu prestanak društva ili istupanje iz društva, podnošenju prijave ne moraju sudjelovati nasljednici koje su u tome spriječile posebne zapreke (čl. 111. st. 3. ZTD-a). Prestane li društvo odlukom suda, prijavu može podnijeti svaki član društva (čl. 111. st. 4. ZTD-a). Ako društvo ne prestane otkazom nego na neki drugi način, član društva je ovlašten voditi poslove društva sve dok ne sazna ili dok ne bude morao saznati da je društvo prestalo (čl. 102. ZTD-a)(Ćesić, 2007, str. 27).

O prestanku društva se radi ako članstvo prestaje za sve članove društva, a o istupanju člana kada članstvo prestaje samo za jednog ili nekoliko članova. Članovi društva mogu unaprijed društvenim ugovorom utvrditi da, umjesto prestanka, društvo nastavlja s ostalim članovima u slučajevima (istupanje člana iz društva)(Ćesić, 2007, str. 28):

- smrt nekoga od članova društva
- otkaza društvenog ugovora nekog od članova društva
- ostvarivanja stečaja nad nekim od članova društva
- otkaza vjerovnika društvu zbog člana društva

- odlukom suda po tužbi ostalih članova da se član isključi iz društva kada za to postoji važan razlog.

Ako je društvenim ugovorom utvrđeno da će se društvo u slučaju smrti člana nastaviti s njegovim nasljednicima, svaki nasljednik može svoje sudjelovanje u društvu uvjetovati time da mu se na temelju dotadašnjeg udjela u dobiti prizna položaj komanditora i dio uloga ostavitelja koji mu pripada prizna kao njegov komanditni ulog u društvu (čl. 107. st. 1. ZTD-a). Ne prihvate li ostali članovi ovakav prijedlog nasljednika on može zahtijevati da istupi iz društva bez obveze da za to dade otkazni rok (čl. 107. St. 2. ZTD-a). Rok u kojem nasljednik može ostvariti ova prava je 3 mjeseca od dana pravomoćnosti odluke o nasljeđivanju, a ako nije poslovno sposoban te mu nije imenovan zakonski zastupnik taj rok počinje teći od kada mu se postavi zakonski zastupnik odnosno od kada stekne poslovnu sposobnost (čl. 107. st. 3. ZTD-a)(Ćesić, 2007, str. 28).

U slučaju da dođe do ostvarivanja stečaja nad nekim od članova društva ostali članovi mogu izjaviti stečajnom upravitelju da društvo između njih ostaje, a stečajni dužnik s danom otvaranja stečaja istupa iz društva (čl. 109. st. 2. ZTD-a). Kod otkaza vjerovnika društvu zbog člana društva ostali članovi mogu izjaviti vjerovniku da društvo između njih ostaje (čl. 109. st. 1. ZTD-a). Ukoliko dođe do tužbe člana sud će po tužbi svih članova donijeti odluku o isključenju člana kod kojeg su se stekli uvjeti zbog kojih se inače može tražiti prestanak društva odlukom suda iz važnih razloga (čl. 108. st. 1. ZTD-a)(Ćesić, 2007, str. 28).

Član kod kojeg se steknu navedene činjenice istupa iz društva onog trenutka kada bi društvo bez takvih odredaba društvenog ugovora prestalo (čl. 104. st. ZTD-a). Iznimno, kod nastavka društva u slučaju otkaza vjerovnika društvu zbog člana društva, član dužnik istupa iz društva sa završetkom poslovne godine (čl. 109. st. 1. ZTD-a)(Ćesić, 2007, str. 28).

Posljedice istupanja člana iz društva su (Ćesić, 2007, str. 28-29):

- udio člana koji istupa iz društva prirasta ostalim članovima (čl. 105. st. 1. ZTD-a);
- predmeti koje je član koji istupi iz društva dao društvu na uporabu moraju mu se vratiti (čl. 101. st. 2. ZTD-a)

- članu koji je istupio iz društva isplaćuje se u novcu ono što bi on primio na temelju obračuna koji bi se napravio kada bi u vrijeme njegova istupanja društvo prestalo postojati (čl. 101. st. 3. ZTD-a);
- ako vrijednost imovine društva nije dostatna za to da se pokriju dugovi društva i udjeli članova u kapitalu društva, član koji je istupio iz društva mora društvu platiti dio nepokrivenog iznosa, razmjerno njegovom sudjelovanju u gubitku društva (čl. 101. st. 4. ZTD-a);
- član koji je istupio iz društva odgovara vjerovnicima za obveze društva nastale do upisa njegova istupanja iz društva u trgovački registar (čl. 101. st. 5. ZTD-a).
- član koji je istupio iz društva sudjeluje u dobiti i u gubitku iz poslova koji u vrijeme njegova istupanja još nisu bili završeni, s tim da je društvo ovlašteno završiti poslove onako kako smatra da je to najprimjerenije (čl. 106. st. 1. ZTD-a).
- član koji je istupio iz društva može na kraju svake poslovne godine zahtijevati da se napravi obračun o poslovima završenim u toj godini, da mu se isplati ono što mu iz toga pripada i da ga se izvijesti o stanju poslova koji jo nisu završeni (čl. 106. st. 2. ZTD-a).

Ako se društvo sastoji od dva člana, pa u osobi jednoga od njih nastupi razlog za isključenje, zbog kojega bi, kada bi društvo imalo veći broj članova bilo dopušteno njegovo isključenje iz društva, sud može preostaloga člana na njegov zahtjev ovlastiti da preuzme poslove društva s aktivom i pasivom bez da se provede likvidacija društva (čl. 110. st. 1. ZTD-a). Ista mogućnost postoji kada se na jednom od dva člana otvori stečaj ili vjerovnik tog člana otkaže društveni ugovor. Član koji je preuzeo društvo dužan je namiriti istupljenog člana. Član koji je preuzeo društvo ima mogućnost pridobiti još jednog člana u društvo ili nastaviti kao trgovac pojedinac (Ćesić, 2007, str. 29).

Nastanu li razlozi uslijed kojih prestaje društvo, članovi moraju podnijeti odgovarajuću prijavu za upis nastanka razloga za prestanak društva u sudski registar. Ovo vrijedi za sve razloge prestanka, osim za stečaj, jer se tada upisuje u sudski registar po službenoj dužnosti (čl. 111. st. 1. ZTD-a). U slučajevima istupanja i isključenja člana iz društva ostali članovi podnose prijavu za upis promjena u sudski registar. (čl. 111. st. 2. ZTD-a)(Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 164).

Kada društvo prestaje stečajem nad njime, ali se s vjerovnicima sklopi silna nagodba ili se na zahtjev stečajnog dužnika stečaj obustavi, članovi mogu odlučiti da nastave društvo. Sudu se mora podnijeti prijava za upis nastavljanja društva u sudski registar. Odluku o nastavljanju društva moraju podnijeti svi članovi društva u obliku prijave nastavljanja društva (čl. 112. st. 2. ZTD-a), u slučaju da se i jedan član protivi nastavljanju društva ono se ne nastavlja (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 165-166).

7. LIKVIDACIJA

Likvidacija se provodi nakon nastanka razloga za prestanak društva, ako članovi ne dogovore drugačiji način obračuna i podjele (prodaja društva s aktivom i pasivom, preuzimanje društva s aktivom i pasivom od pojedinog člana društva dok se ostalima dade otpremnina, dioba u naravi, preoblikovanje u kapitalni tip društva i sl.) ili se nad društvom ne otvori stečaj (čl. 113. st. 1. ZTD-a).

U dva slučaja likvidacija se mora provesti (čl. 113. st. 2. ZTD-a) jer je do prestanka društva došlo na inicijativu trećih, zbog čega je pojačan njihov interes za prestanak društva (Ćesić, 2007, str. 29-30):

- zbog otkaza koji izjavi vjerovnik nekog od članova (osim ako vjerovnik dade suglasnost za drukčiji način obračuna i podjele);
- zbog toga što je nad nekim od članova društva otvoren stečaj (osim ako stečajni upravitelj dade suglasnost za drukčiji način obračuna i podjele)

Likvidaciju provode (Ćesić, 2007, str. 29-30):

- svi članovi društva kao likvidatori, ako nema drukčijeg sporazuma (likvidatori ex lege);
- nasljednici člana društva (više nasljednika jednog člana društva moraju imenovati zajedničkog zastupnika);
- pojedini članovi društva ili druge osobe ako je tako određeno odlukom članova ili društvenim ugovorom (čl. 114. st. 1. ZTD-a);
- stečajni upravitelj umjesto člana nad kojim je otvoren stečaj (čl. 114. st. 3. ZTD-a);
- sud iz važnih razloga na prijedlog članova društva, nasljednika preminulog člana, vjerovnika i stečajnog upravitelja člana u stečaju (čl. 114. st. 2. ZTD-a).

Prijava za upis likvidatora u sudski registar podnosi si zajedno s prijavom za upis nastanka razloga za prestanak društva. U slučaju smrti člana društva upis se može obaviti, a da nasljednici ne sudjeluju u podnošenju prijave sudu, pod pretpostavkom da su u tome bili

spriječeni posebnim zaprekama. Prijava se podnosi i za svaku promjenu likvidatora ili njihovih ovlaštenja za zastupanje (čl. 111. st. 1. ZTD-a). Upis likvidatora koje imenuje sud i upis sudskog opoziva likvidatora provode se po službenoj dužnosti (čl. 111. st. 2. ZTD-a).

Svaki likvidator može biti opozvan. Poslovi likvidatora su (čl. 117. ZTD-a)(Ćesić, 2007, str. 30):

- završiti tekuće poslove
- naplatiti potraživanja društva
- unovčiti preostalu imovinu
- podmiriti vjerovnike
- zastupati društvu u granicama svog poslovnog djelovanja – likvidatori zastupaju društvo skupno (zakonsko zastupanje), osim ako je ugovoreno ili od suda određeno pojedinačno zastupanje (ugovorno i sudsko) (čl. 118. st. 1. ZTD-a), takva se odluka mora upisati u sudski registar. Za izjavu volje trećih prema društvu dovoljno je da ona izjavljena jednome od likvidatora (čl. 118. st 3. ZTD-a).

Osim ovoga, likvidatori su dužni (Ćesić, 2007, str. 30-31):

- postupati po odlukama glede vođenja poslova društva (čl. 120. ZTD-a);
- osim pohranjivanja svog potpisa na sudu, u obavljanju poslova potpisivati se tako da uz tvrtku društva navedu oznaku „u likvidaciji“ (čl. 1212. ZTD-a);
- sastaviti financijska izvješća na početku i završetku likvidacije (čl. 121 ZTD-a);
- vratiti stvari članovima koje su oni dali društvu na korištenje (čl. 123 ZTD-a). Članovi ne mogu zahtijevati naknadu štete za slučajnu propast, oštećenje ili smanjenje vrijednosti stvari;
- nakon što se podmire dugovi društva, preostalu imovinu podijeliti članovima razmjerno njihovim udjelima u kapitalu, što se utvrđuje na temelju konačnih financijskih izvješća (čl. 124. st. 1. ZTD-a);
- po okončanju likvidacije, podnijeti prijavu sudu za upis brisanja društva iz sudskog registra (čl. 127. st. 1. ZTD-a).

Članovima se moraju vratiti stvari koje su oni dali društvu na korištenje. Članovi ne mogu zahtijevati naknadu štete za slučajnu propast, oštećenje ili smanjenje vrijednosti stvari (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 177).

Za vrijeme trajanja likvidacije, ako nije potreban za podmirenje vjerovnika, novac se može privremeno podijeliti. Moraju se zadržati iznosi koji su potrebni za pokriće još nedospjelih ili spornih obveza, kao i za osiguranje iznosa koji pripadaju članovima za konačnu podjelu (čl. 124. st. 2 ZTD-a). Ako među članovima društva dođe do spora oko podjele imovine društva, likvidatori će odgoditi diobu sve dok se spor ne okonča (čl. 124. St. 3. ZTD-a)(Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 178).

Ako imovina društva nije dostatna za to da se pokriju obveze društva i isplate udjeli u kapitalu društva, članovi društva moraju nadoknaditi manjak u srazmjeru u kojemu su dužni pokriti gubitak društva. Ako se od nekoga člana ne može naplatiti iznos koji bi on morao platiti, ostali članovi moraju snositi manjak u navedenom iznosu(Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 179).

Poslovne knjige i dokumentaciju društva likvidatori će predati na čuvanje sudu na čijem području se nalazi sjedište društva (čl. 127. st. 2. ZTD-a). Članovi i njihovi nasljednici imaju pravo uvida u poslovne knjige i u dokumentaciju društva i mogu se njima koristiti (čl. 127. st. 3. ZTD-a)(Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 180).

8. ZASTARA

Odgovornost članova za obveze javnog trgovačkog društva zastarijeva za 5 godina od prestanka društva ili od izlaska člana iz društva, ako tražbina prema društvu ne zastarijeva u kraćem roku (čl. 129. St. 1. ZTD-a). Zastara počinje teći prvoga narednog dana od dana u kojemu su prestanak društva ili prestanak članstva u društvu upisani u sudski registar (čl. 129. st. 2. ZTD-a). Dospije li tražbina vjerovnika tek poslije upisa prestanka društva ili prestanka nekog od članstva, petogodišnji zastarni rok počinje teći od dana dospjelosti (čl. 129. st. 3. ZTD-a).

Prekid zastare prema društvu koje je prestalo djeluje i prema članovima društva koji su to bili u času prestanka društva (čl. 130 . ZTD-a)(Ćesić, 2007, str. 31).

Prema ranije istupljenim članovima prekid zastare prema društvu ne odnosi se i na njih, tj. zastara prema njima teče i dalje.

Prekid zastare prema jednom članu ne utječe na zastaru prema drugom članu. Zastara koja teče prema isključenom lanu, ne može biti prekinuta pravnim radnjama prema postojećem društvu ili nekom drugom članu.

Nakon prekida zastare zastarni rok počinje teći iznova. Prije isteka zastarnog roka može se istupljeni član osloboditi od odgovornosti za obveze društva samo ako je to izričito tražio vjerovnik ili se iz ponašanja vjerovnika može zaključiti o takvom oslobođenju (Buljan, Brkanić, Ćesić, & Gorenc, 2008, str. 184).

9. ZAKLJUČAK

Javno trgovačko društvo je društvo osoba, tj. trgovačko društvo za čije je udruživanje potrebno dvije ili više osoba, koje obavljaju trajnu djelatnost pod zajedničkom tvrtkom. Trajnost je jedna od glavnih obveza društva, ono mora biti osnovano kao trajno, što znači bez namjene da se obavi samo jedan ili nekoliko poslova.

Kako je ovo društvo osoba, članovi društva mogu biti pravne ili fizičke osobe koje imaju svoje obveze. Ako nije drugačije ugovoreno, članovi društva unose jednake uloge. Ulog može biti sve što ima vrijednost za društvo, bio to novac, prava, stvari, ili druge usluge ili dobra. Svaki član javnog trgovačkog društva ima pravo i obvezu voditi poslove. Vođenje podrazumijeva poslovne radnje i sve aktivnosti u interesu društva koje proizlaze iz zajedničkog cilja, kao na primjer: vođenje trgovačkih knjiga, promicanje društva, dopisivanje itd. Vođenje poslova se društvenim ugovorom može prenijeti na jednog ili više članova. Član koji je ovlašten voditi poslove društva dužan je društvu dati potrebne obavijesti te mogu obavljati samo redovite poslove društva, dok za ostale poslove trebaju suglasnost svih članova. Ovlasti za vođenje poslovanja član može izgubiti ako za to postoji valjani razlog i to na zahtjev ostalih članova. Oduzimanje poslovodstva može biti privremeno i konačno.

Pravni odnosi članova društva prema trećima su uređeni prisilnim odredbama, i sam član, bez suglasnosti ostalih ne može raspolagati svojim udjelom u društvu. Za obveze društva odgovara vjerovnicima cijelom svojom imovinom i solidarno s ostalim članovima, pa se kaže da je dug društva dug člana.

Kao za sve, tako i za prestanak javnog trgovačkog društva postoje razni razlozi: Istek vremena za koje je osnovano, odluka članova društva, pravomoćna odluka suda, stečaj, otkaz nekoga od članova društva, smrt itd. Neki od razloga ovise o unaprijed dogovorenom društvenim ugovorom, kao npr. smrt. Ako je ugovorom utvrđeno da će se društvo u slučaju smrti nastaviti, svaki nasljednik može svoje sudjelovanje u društvu uvjetovati time da mu se na temelju dotadašnjeg udjela u dobiti prizna položaj komanditora i dio uloga ostavitelja koju mu pripada kao njegov komanditni ulog u društvu. Ako nastanu razlozi uslijed kojih prestaje

društvo, članovi moraju podnijeti odgovarajuću prijavu za upis nastanka razloga za prestanak društva u sudski registar.

Nakon nastanka razloga za prestanak društva, provodi se likvidacija ako članovi ne dogovore drugačiji način obračuna i podjele ili se nad društvom ne otvori stečaj. Za vrijeme trajanja likvidacije, u slučaju da novac nije potreban za podmirenje vjerovnika, on se može privremeno podijeliti. Ako među članovima dođe do spora oko podjele imovine, likvidatori će odgoditi diobu dok se spor ne okonča.

Nakon pet godina od prestanka društva, ili izlaSka člana iz društva, odgovornost članova za obveze zastarijeva. Prekid zastare prema društvu koje je prestalo djeluje i prema članovima koji su to bili u času prestanka društva. Nakon prekida zastare zastarni rok počinje teći iznova.

10. LITERATURA

1. Barbić, J. (2002). *Pravo društava, knjiga treća: Društva osoba.* Zagreb.
2. Barbić, J. (2008). *Pravo društava, knjiga prva: Opći dio.* Zagreb.
3. Buljan, V., Brkanić, V., Ćesić, Z., & Gorenc, V. (2008). *Komentar zakona o trgovačkim društvima - RriF*. Zagreb.
4. Ćesić, Z. (2007). *Pravo trgovačkih društava.* Knin: Veleučilište Marko Marulić.